

לכבוד שבת קדש – פרשת ויקרא תש"ף

וזהב הארץ ההיא טוב – זו תלמודה של א"י

דף שבועי לעיסוק בסוגיות ארץ ישראליות – נכתב ע"י חגי צמיר

המלבי"ם ירד לעומק הענין וכתב: יקריב אותו לרצונו. מ"ש לרצונו פי' שיהיה לרצונו של המקריב... ואני מתפלל מי הכריח לאונקלוס ורש"י לפרש בכל מקום שכתוב 'לרצונו' 'לרצונכם' כאלו כתוב 'לרצון לו' 'לרצון לכם'. שהוא [א] נגד חוקי הלשון... [ב] הוא נגד פי' חז"ל שפירושו על המקריב. . . ועל יסוד זה אמר פה והובא בש"ס: יכול על כרחו? ת"ל לרצונו. שההכרח הוא פעולה בלא רצון, כמ"ש והשתי' כדת אין אונס וכו' לעשות כרצון איש ואיש. . .

ממשיך המלבי"ם ואומר כי הרצון נדמה כאילו בזה הוא נרדף עם חפץ. ובכ"ז יש הבדל בין רצון ובין חפץ. כי הרצון היא תכונה מחשביית והחפץ היא תכונה נפשית, גדר הרצון הוא שמחשבתו מסכים אל הדבר ובוחר בו. וגדר החפץ שיש לו אל הדבר נטיה נפשית ע"י שמתאוה או שחומד בו... משא"כ הרצון נקי מכל נטיה נפשית, כי הוא מפעולת השכל והבחירה. ויצויר שירצה האדם בדבר ולא יחפץ בו וכן בהפך. . . כי האדם כשימלך עם מחשבתו לא ירצה בדבר רע, ולכן לא תמצא בשום מקום בתנ"ך פעל רצה לדבר רע רק פעל חפץ... שבאמת רצון האדם ומחשבתו ירצה לעשות מצות ה' רק שחפץ נפשו ימנעהו כי לא מצאה חן בעיניו וגבר החפץ על הרצון, ולפעמים יתאמץ האדם ויגביר רצונו על חפצו: ולפי זה נוכל לצוות על הרצון ולא על החפץ... כי פעולת המחשבה היא בבחירת האדם. (וע"כ לא תמצא בתנ"ך לשון ציוי או בקשה מן פעל חפץ כמו שנמצא מן פעל רצה רצה ה' להצילני. ולקחת מנחתי מידי ותרצני)... וא"כ היה לו לומר לרצונו יקריב אותו שעקר החידוש הוא שיהיה לרצונו.

המלבי"ם מבדיל בין רצון ובין חפץ. הרצון הוא פעולה שקשורה לשכל ולמחשבה ולבחירה לעשות פעולה מסוימת. לכן ניתן לכפות אדם עד שיאמר רוצה אני. החפץ הוא תשוקה פנימית וחשק שנובע מפעולה נפשית, ולכן לא ניתנת לציווי. אי אפשר לצוות 'לא להרגיש', אפשר לצוות לכופף את הרגש מפני המחשבה. אנחנו נמצאים בתחילת חודש ניסן, חודש בו יש מצוה הנקראת 'ברכת האילנות'. והנה הרב קוק בהתייחסו לאילנות מלמד אותנו כי יש מדרגה נוספת של חלוקה והיא בין חפץ לחשק. 'חפץ' הוא תכונה נפשית קבועה שמובילה אותנו למעשים. 'חשק' הוא תכונה נפשית רגעית – מתחשק לי. מלמד אותנו הרב קוק ש"חשק נטיעת אילנות הוא חפץ הטבת הדורות הבאים".

ויקרא אל-משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר: דבר אל-בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן-הבהמה מן-הבקר ומן-הצאן תקריבו את-קרבנכם: אם-עלה קרבנו מן-הבקר זכר תמים יקריבנו אל-פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד יקריב אתו לרצונו לפני ה':

פרשתנו הפותחת את ספר ויקרא מתחילה בעניני קרבנות. כך גם הספר כולו השזור מקצה אל קצה בעבודת הקרבנות. לא לחינם נקרא הספר "תורת כהנים". תורת התעודות של ביקורת המקרא אף הרחיקה לכת וקבעה כי ספר זה נכתב על ידי הכהנים שכל מטרתם היתה לזכות בנתחי הבשר ולהתעשר על חשבון הציבור שיביא את הקרבנות למשכן ולמקדש.

עיון בפסוקי התורה מגלה לנו דבר שונה לחלוטין. אֶל-פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד יקריב אתו לרצונו לפני ה'. לרצונו – מילה קצת מוזרה. רצונו של מי? האם הרצון הוא של הקב"ה המקבל את הקרבן ורוצה אותו ובכך מרצה המקריב ומכפר על חטאו, או שזהו רצונו של האדם המקריב?

פרשנים שונים הלכו באחד משני הכיוונים. אונקלוס פירש יקריב יתיה לרעוא ליה קדם ה'. (= יקריב אותו למען יהיה לו לרצון לפני ה'). אבן עזרא לעומת זאת בחר בכיוון אחר: שיקריבנו לרצונו ולא באונס. כלומר רצונו של המקריב.

רש"י הלך בעקבות אונקלוס את הפסוק ורצונו שִׁכְנֵי סִנֵּה (דברים לג:טז) פירש ורצון שכני סנה - כמו שוכן סנה ותהא ארצו מבורכת מרצונו ונחת רוחו של הקדוש ברוך הוא הנגלה עלי תחלה בסנה: רצון - נחת רוח ופיוס וכן כל רצון שבמקרא

המלבי"ם שם לב לשני הכיוונים: והנה הרצון יבוא בעברי על שני כוונות (=בעברית יש למילה רצון שני פירושים) (א) על הפיוס שיתרצה ויתפייס על החטא, כמו כי נרצה עונה. אז תרצה הארץ את שבתותיה, (ב) על החפץ בדבר מה רש"י מסביר שבכל מקום שכתוב בתורה 'רצון' הכוונה לנחת רוח ופיוס. אך עיון בפרשתנו מגלה כי כאן אומר רש"י יקריב אתו - מלמד שכופין אותו. יכול בעל כרחו, תלמוד לומר לרצונו, הא כיצד כופין אותו עד שיאמר רוצה אני: נשאלת השאלה - אם כופין אותו כיצד יש בזה רצון, ועל אחת כמה וכמה כיצד יש בזה פיוס ונחת רוח?

אם אנחנו עושים את הדברים מרצון, מקרובה לה', הרי גם החשק הרגעי נובע מתכונה נפשית קבועה שהצלחנו לסגל לעצמנו. וכך, גם החשק, מתחשק לי לטעת עץ, זו לא רק גחמה אלא זה נובע מפנימיות טובה של ההכרה בצורך לתרום ולהיטיב לדורות הבאים. וכאשר מרגילים את הנפש לחשוב על האחר, על הדורות הבאים, הופכים את התכונה הנפשית של חשק וחפץ – לרצון.

ואולי כך יש לפרש את הפסוק בתהילים **פֹּתַח אֶת־יְיָדָי וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל־חַי רִצּוֹן:**

אנחנו פונים לקב"ה ומבקשים שישביע אותנו ב'רצון', בהפעלת המחשבה והשכל בחשיבות הקשר אל הבורא. וכאשר נזכה לזה הקב"ה יעשה את מה שאנו רוצים ומבקשים, **רִצּוֹן יִרְאֵנוּ יַעֲשֶׂה**

כך גם ניתן להבין אולי את האמור בפרקי אבות **עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו.**

ובימים טרופים אלו של צרה ומגיפה נתפלל כולנו כי **רִצּוֹן יִרְאֵנוּ יַעֲשֶׂה וְאֶת־שׁוֹעֲתָם יִשְׁמַע וְיִוֹשִׁיעֵם.**

אבינו מלכנו מנע מגיפה מנחלתך

=====

בנבואת הנחמה של הנביא ישעיהו הוא מבטיח כי **וְכָל־גְּבוּלָיִךְ לְאֲבְנֵי חֶפְצֶיךָ** פסוק זה שימש כמקור לשמו של ישוב קהילתי דתי בשומרון כ-4 ק"מ מדרום מזרח לטולכרם. בסמוך לישוב נמצאת "חירבת אל- חפסיה" שצליל השם סייע לבחור את הפסוק הזה דווקא.

היוזמה להקמת היישוב החלה בראשית שנות ה-80, אולם בעיות ברכישת הקרקע מנעו את אישור הקמת היישוב. הישוב נמצא על אדמות המנהל לרכוש נטוש בבעלות הקרן לגאולת הקרקע. היישוב הוקם בשנת 1990, על ידי גרעין תלמידי ישיבת ההסדר בקרני שומרון, אליהם הצטרפו משפחות נוספות. עם השנים גדלה הקהילה ומונה כיום מעל ל- 500 משפחות.

בשבת הגדול, ה- 3 באפריל 2004 סמוך לשעה 1:00 בלילה, חדר מחבל ליישוב. וכך סיפרה חני שנפצעה באירוע: "שמענו רעשים מהחלון של החדר ורצנו להעיר את ההורים. כל הבית היה נעול, והמחבל לא הצליח להרים את החלון של חדר הילדים. הוא ניסה לשבור אותו עם הקת של הרובה ואז הערנו את אבא. הוא מיד רץ החוצה". וכך אמרה דוברת הישוב: "יעקב הציל את משפחתו ואת כל תושבי היישוב ושילם על כך בחייו",

דוברת הישוב הוסיפה: "אמש, סמוך לשעה 1:00 בלילה, מחבל נכנס ליישוב, חדר לאחד הבתים וירה. יעקב יצא עם הנשק והמחבל ירה בו והוא נהרג כמעט במקום. לאחר מכן, המשיך המחבל לרוץ מבית לבית ולירות לכל עבר עד שכוחות כיתת הכוננות וכוחות של צה"ל הרגו אותו".

וכך נכתב למחרת: "יעקב (קובי) זאגא, בן 40, נרצח בליל שבת באבני חפץ, בעת שיצא מביתו להגן על ששת ילדיו. בתו, חנה (חני), בת ה-14, שנפצעה בינוני, זחלה עם אחותה הקטנה לממ"ד, ובכך הצילה את חייה". הנערה הפצועה סיפרה לקרובתה: "הייתי באזור המשחקים של הבית, ובאתי לקחת את אחותי הקטנה, תחיה בת השלוש וחצי שהיתה בחדר של ההורים, שלא תיפגע. אמא שלי רצה לחדר אחר לשמור על הילדים ואני רצתי עם תחיה. קצת אחרי האזור של המשחקים חטפתי צרור מהחלון שפגע לי באגן והמשכתי לזחול עם תחיה עד שהגעתי איתה לממ"ד".

"אין לי מושג איך הצלחתי לזחול עם כל הכאב של הפציעה, אבל פשוט עשיתי את זה כדי להציל את חייה של תחיה. אחרי זמן קצר, כשהיריות הפסיקו, גם אמא הגיעה לממ"ד עם שאר האחים שלי. עד שהיריות לא הפסיקו, אי אפשר היה לעבור בבית".

המחבל רמזי פחרי אל-ערדה (20), תושב טול-כרם, שביצע את הפיגוע באבני חפץ שוחרר ארבעה ימים לפני כן ממתקן צבאי בשומרון. הוא נכלא בחשד לפעילות חבלנית עוינת. בצוואתו ציין המחבל שהשב"כ הציע לו להפוך לסייען, והפיגוע היה תשובתו.

למרות הפיגוע הישוב ממשיך ומתפתח ומאות משפחות נוספות הצטרפו אל התשובים שכבר גרו במקום.

מי יתן ונזכה להשלמת נבואת הנחמה שלא רק גבולך יהיה לאבני חפץ אלא **וְכָל־בְּנֵיךָ לְמוֹנֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךָ**. פסוק זה שימש לדרשת חז"ל המפורסמת המסיימת את מסכת ברכות בתלמוד הבבלי **אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא: תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, שנאמר וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך, אל תקרי בניך אלא בוניך. שלום רב לאהבי תורתך ואין למו מכשול יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך למען בית ה' אלהינו אבקשה טוב לך ה' עו לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום.**

- מי יתן ונזכה לשלוה ושקט בתקופה קשה זו

בברכת שבת שלום ומבורך – הגי עמיצור

לצפייה בדפים קודמים <https://www.mlh-gsi.org/>

לקבלת הדרָה במייל היכנסו לקישור <https://lp.vp4.me/fw3x>